

(VN/37864/2025)

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Hyvinvointiala Hali ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa hallituksen esitysluonnoksesta.

Yleistä esitysluonnoksesta

Hali pitää hallituksen esitystä työllisyyspoliittisesta tuesta yhdistyksille ja säätiöille pääosin kannatettavana. Esitys tunnistaa yhdistysten ja säätiöiden keskeisen roolin ja erityisen osaamisen pitkään työttömänä olleiden henkilöiden työnhaun, työllistymisen ja elämänhallinnan tukemisessa, mikä on korvaamatonta erityisesti tilanteessa, jossa kuntouttavaa työtoimintaa koskeva lainsäädäntö poistuu vuoden 2027 alussa. Myönteistä on myös, että toimintaan osallistuminen voi tietyn edellytyksin kerryttää työssäolovelvoitetta ja mahdollistaa etuusoikeuden palautumisen, ja että työllisyysalueille jätetään riittävästi harkintavaltaa paikallisiin tarpeisiin vastaamiseksi. Parhaimmillaan esitys voi vahvistaa työllisyyspalveluiden, järjestöjen, hyvinvointialueiden ja työnantajien välistä yhteistyötä.

Hali katsoo, että esitys edellyttää kuitenkin vielä tarkennuksia ennen kuin uudistus voidaan toteuttaa yhdenvertaisesti ja vaikuttavasti kaikilla alueilla.

Kehittämistarpeet ja huomiot

Katsomme, että toiminnan sisältö, kohderyhmän rajausta, velvoittavuus, kulukorvaukset ja toimeenpanon käytännöt edellyttävät tarkennuksia, sillä epäselvyydet voivat johtaa alueellisiin eroihin, tulkintaongelmiin ja asiakkaiden eriarvoiseen kohteluun. Jatkovalmistelussa tulee varmistaa velvoittavuuden ja kulukorvausten selkeä määrittely laissa, yhdenmukainen toimeenpano kaikilla työllisyysalueilla sekä selkeät ohjeet asiakasohjauksesta ja palvelupolkujen rakentamisesta.

Jotta uudistus voi toteutua tarkoituksenmukaisesti, tulee rahoitustaso mitoittaa vastaamaan todellista palvelutarvetta. Rahoitusmalli tulee rakentaa niin, että se ohjaa varat tarkoituksenmukaisesti ja luo työllisyysalueille aidon kannustimen kehittää yhteistyötä järjestöjen kanssa. Lisäksi on tärkeää arvioida jo toimeenpanovaiheessa, millä tavoin vaikuttaviksi osoittautuneiden toimintamallien jatkuvuus voidaan turvata määräaikaisen rahoituksen päätyttyä. Muutoin riskinä on, että julkisella rahoituksella rakennettu osaaminen, yhteistyörakenteet ja toimivat palvelupolut purkautuvat juuri silloin, kun niiden vaikuttavuudesta alkaa kertyä näyttöä.

Hali pitää tärkeänä, että uudistuksen yhteydessä varmistetaan palveluiden jatkuvuus myös kaikkein heikoimmassa asemassa oleville, sillä uusi tukimuoto ei sellaisenaan täytä kaikkia niitä tehtäviä, joita kuntouttava työtoiminta on täyttänyt. On tärkeää erottaa, mikä on työllistymistä edistävää palvelua ja mikä osallisuutta kasvattavaa toimintaa. Tuki tulee kohdistaa niihin asiakkaisiin, jotka hyötyvät ensisijaisesti työelämävalmiuksia vahvistavasta toiminnasta.

Osalla kohderyhmästä on työllistymishaasteiden lisäksi sosiaalisia, terveydellisiä tai toimintakykyyn liittyviä haasteita, jolloin ensisijainen vastuu kuuluu sosiaali- ja terveystaloukselle. Uuden tuen tulee

täydentää palvelujärjestelmää eikä korvata sellaisia palveluja, jotka kuuluvat ensisijaisesti sosiaalihuollon vastuulle, ja asiakas tulee aina ohjata ensisijaisiin palveluihin. Samalla on huolehdittava siitä, että työelämään suuntaavaa vaiheittaista tukea on saatavilla niille henkilöille, joiden työ- ja toimintakyky ei vielä mahdollista siirtymistä tavanomaisiin työllisyyspalveluihin ilman vahvaa tukea.

Esityksessä tulee selkeyttää, miten uusi tuki suhteutuu hyvinvointialueen sosiaalipalveluihin sekä muuhun välityömarkkinatoimintaan. Rajanveto hyvinvointialueen sosiaalisen kuntoutuksen kanssa on määritettävä laissa selkeästi, ja jatkovalmistelussa tulisi tarkastella työllisyyspalvelujen, sosiaalihuollon, kuntoutuksen ja työttömyysturvan muodostamaa kokonaisuutta. Palvelujärjestelmän tulee muodostaa asiakkaan näkökulmasta johdonmukainen kokonaisuus ilman epäselviä rajapintoja tai vastuuaukkoja. Jokaisessa vaiheessa tulee olla selkeästi tiedossa, kuka kantaa järjestämisvastuun.

Järjestöjen hallinnollinen taakka tulee pitää kohtuullisena. Erityisesti pienemmille yhdistyksille ja säätiöille raskaat raportointivelvoitteet voivat muodostua esteeksi toimintaan osallistumiselle, vaikka niillä olisi juuri sitä osaamista ja kohderyhmätuntemusta, jota uudistuksella tavoitellaan. Vaikutusarvioinnissa tulee tarkastella työllisyysvaikutusten ohella myös hyvinvointi-, osallisuus-, toimintakyky- ja palvelujärjestelmävaikutuksia. Erityisen tärkeää on arvioida, miten uusi toiminta tukee asiakkaiden etenemistä palvelupoluilla sekä mahdollisuuksia siirtyä vaiheittain kohti työvoimapalveluja, koulutusta ja työelämää.

Yhteenveto

Hali kannattaa esityksen tavoitetta vahvistaa järjestöjen roolia pitkään työttömänä olleiden henkilöiden tukemisessa. Esitämme, että toimeenpanossa kiinnitetään erityistä huomiota seuraaviin seikkoihin:

- riittävä ja ennakoitava rahoitus, jonka kanavointitapa varmistaa varojen ohjautumisen tarkoituksenmukaisesti kaikilla työllisyysalueilla
- selkeä työnjako työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen, kuntien ja järjestöjen välillä
- alueellinen yhdenvertaisuus ja yhtenäiset toimeenpanon reunaehdot
- kohtuullinen hallinto- ja raportointivaade

Sanna Aunesluoma

toimitusjohtaja

Hyvinvointiala Hali ry

sanna.aunesluoma@hyvinvointiala.fi

Lisätietoja:

Anneli Pahta

johtava asiantuntija

anneli.pahta@hyvinvointiala.fi